Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 170. szám. Szombat, julius 28.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, julius 27.

Játék a kenyérrel.

Ha malom alatt pár hatosra kártyáznak nadrágtalan polgártársaink, azokat lefüleli a rendőrség, mert hazardiroztak a pénzzel.

Ha titkos búvhelyeken makaót játszó kompániát sejtenek, lefoglalják a bankot és megbélyegzik a kompánia tagjait. Mert tilos a hazard játék, saját pénzét sem szabad bolondul elverni az embernek.

Hanem a kenyérrel lehet makaózni. Nem is a saját, hanem az egész ország kenyerével s ezt a játékot privilégiumokkal látják el, még csak a rendes kártyaadót sem kell megfizetni, külön játékbiróságot adnak a hazard firmák számára s a rendőrség csak arra ügyel, hogy ne zavarják a derék játszókat. Ha azután vége a pártinak, az összes bemondott kontrák és rekontrákat fizeti az ország népe, mely még csak nem is gibiczelt, hanem szántott-vetett, verejtékezett a termésért, melyről azt hiszi, hogy az övé, pedig egyszerü »vizi« az csak a börzekártya asztalán.

Innen van az, hogy országos vihar, jégverés és aszály után, gyenge termés daczára is nincs ára a buzának. Az az meg van az ára, de a gazda csak annyit kap, amennyi a börzei nyereség lebonyolitása után fenmarad.

Valóságos Istenkisértés az, a mit a terménytőzsde az ő határidő üzleteivel és papiros buzájával végbe visz. Szinte kihivja azt, ki a napot és esőt kormányozza, ki a növekedést adja, hogy elvegye tőlünk a játékká tett buzát s csak a papirost hagyja meg szörnyü tanitásképpen, hogy a kenyér nem játék.

E mellett a kenyérjáték mellett más spekulációk is folynak a börzén, melyek épp olyan erkölcstelenek, mint a gabonabörze üzelmei, mert megfelelő munka nélkül juttatják a munka ellenértékéhez, a pénzhez a spekulánst, de legalább nem olyan veszedelmesek, t. i. az értékpapirüzletek.

Játék ez is, de csak a részvényeseket érdekli s a nagy pénzembereket. Következménye is más.

Ha a paraszt veszit, nem törődik azzal még az adóvégrehajtó sem. Arattál, — fizess.

Ha van miből, fizet, ha nincs miből, egszekválják. A nagyspekuláns bukásában is meg tud állani.

Itt van a Schossberger esete. Hat millió koronáig spekulált bele a hitelrészvényekbe, ugy mint szokás. Neki nem volt hat milliója, az eladónak nem volt nyolczvanezer darab részvénye. Ilyen játéknál az az eljárás, hogy záráskor a különbözeteket fizetik ki. De persze ilyen óriási fals vásárlás roppant hatással van a valódi vásárlásra és egy ilyen fals vásárló bukása agyonütheti azt a kisembert, ki becsületes keresményét valóban teljes árért megvett részvény-papirokba fektette.

Schossberger ur ellen a kontrenim negyvenötezer részvényt dobott a piaczra s igy lenyomta a részvény árait, melyhez az a pánik is járult, hogy a nyolczvanezer darab részvény lógott átvevő nélkül, mi szintén sokat ejtett az árakon.

Ebből természetesen következnek, hogy Schossberger ur belé bukott az üzletbe. Vagyona rámegy s még csak sajnálatra sem méltó.

De nem ez történik. Az áresés miatt igen is miliókig károsodnak más becsületes részvény tulajdonosok, kiknek értékpapirja árban leszállott, de Schossberger urnak haja szála sem görbül meg.

Elküldték az ijedtséget kiheverni, valamelyik fürdőbe, a papa pedig összefogózva néhány bankkal, beköveteli a nyolczvanezer részvényt, mely keresletre azok ára felszökken s elzárva fiókjába e rengeteg értéket, nyugodtan várja, mig a jó értéket ismét megkapják, mikor is más börzespekulációit fizetheti velük.

A bankok barátsága révén van pénze s igy van ideje várni s kiheverni a pillanatnyi áresést, mit csak a kisebb részvénybirtokosok siratnak meg, kik a pánik hatása alatt ijedtükben túladtak részvényeiken.

Hiába, a nagytőkések spekulációit a kisemberek fizetik meg. Pénzükkel, vagy bőrükkel, ki törődik velük.

Uram Isten! te megadod mindenkinek a napi kenyeret, melyért imádkozik, nem te rajtad mulik, hogy azok kezébe jut, kik — nem imádkoztak érte.

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levelek a párisi világkiállitásról.

Páris, 1900. julius 24.

A kánikula hatása a világkiállításon is kezdi éreztetni magát. A csaknem kiállhatatlan hőség miatt a látogatók száma erősen megcsappant, mert mig eddig naponként átlag negyedmillió ember lépte át a kiállitás kapuit, most alig másfélszázezer ember vállalkozik arra a feladatra, hogy az izzó napnak kitéve végig barangolja a kiállitás összes épületeit 40 foknyi hőségben. Ennek a következménye pedig az lett, hogy daczára annak, miszerint most van a kiállitás főszezonja, a belépti jegyek ára majdnem 80 százalékkal leszállott, ugy, hogy most olyan nevetségesen csekély összegért lehet bemenni a kiállitásba, hogy sokan szinte restellik megváltani jegyüket.

Napszurás következtében naponként 10—16 ember hal meg Páris területén.

Ez a statisztika egy kissé megijesztette az idegeneket s bármily kecsegtetően festik is a különféle Bädeckerek a kiállitás ezerféle csodáit, a bőrét az ember nem igen riszkirozza meg s inkább egy fagylalt mellett hüsöl mindenki valamelyik kávéház terraszán.

A kávésok persze most aranynapokat élnek. A hüsitő italok hihetetlen mennyiségben fogynak, minden talpalatnyi árnyékos hely zsufolva van.

A camelotok tizezer számra árusitják az apró kézi legyezőket s a Szajna mentén levő uszodákba életveszélyes tolongás közepette juthatni csak be.

Most leginkább csak azok mennek ki a kiállitásba, kiknek alig 4—5 nap áll rendelkezésükre s ezen idő alatt lehetőleg mindent látni akarnak, ha törik szakad is. Ezek a jó vidékiek nem rettennek vissza sem a saharai forróságtól, sem a szakadó záportól. Megfizették az uti taksát. Tulzsufolt vasuti kocsiban tették meg a több száz, sőt néha több ezer kilométer utat, most tehát látni is akarnak valamit. Ezek a leghűségesebb látogatói a kiállitásnak.

Különösen most aratás után érkeznek nagy számban a világ minden részéből s erősen felszöktették a hotelek és vendéglők árait a párisi polgárok nagy bosszuságára. Kivéve persze a kereskedőket, kiknek legjobb alkalmuk van most méregdrágán nyakába sózni az idegeneknek minden ócska dolgot, mely már évek óta hever a raktárakban. Elég most rávésni vagy rairni egy ócska hamutálczára, pohárra vagy bármiféle tárgyra, hogy »souvenir de l'Exposition 1900«, rögtön akad rá vevő, ki méregdrágán fizeti meg ezt a kis fáradtságot az élelmes franczia kereskedőknek.

Legjobb dolguk van persze a zsebmetszőknek és különféle szédelgőknek. Ide is özönlöttek most a szélrózsa minden irányából s daczára a párisi rendőrség páratlan buzgalmának és csodálatra méltó ügyességének, nem sikerül őket kiirtani. Nincs nap, hogy ne olvasná az ember a lapokban ezeknek a svindlereknek viselt dolgait, kik bámulatos leleményességgel üzik a lopás és csalás legkülönfélébb módját. A legnagyobb elővigyázat szükséges, mert már messziről megérzik, hogy kik az idegenek s valami uton-módon hálójukba keritik őket. Vannak a közönséges zsebmetszőknek ártatlanabb tipusai is, kik más módon fonják be az embereket. Azok, a kik a nagy boulevardokon olcsó pénzért vesztegetnek látszólag értékes tárgyakat, de melyekről később kisül, hogy tizedrésznyit sem érnek.

Kinálnak ezek mindent, sétapálczát, aranyórát, fülbevalót, könyveket, képeket stb. s olyan ékes szólással s olyan meggyőző módon beszélnek, hogy az ember végre is rámegy a lépre s megvesz 5 frankért egy olyan pálczát, melyet egy üzletben megkapott volna 50 centimesért is, a zálogházból kiváltott aranykarpereczről pedig másnap kisül, hogy egy nehány nap előtt elkövetett betörésből származik.

Mindezen kalamitások daczára az idegenek elragadtatva hagyják el a franczia fővárost, ha eltekintenek az ilyen apró kellemetlenségektől s csupán a kiállitásban látott nagyszerü dolgokra emlékeznek vissza.

Mentől többször nézi meg az ember a kiállitást, annál jobban tudja méltányolni azt az óriási munkát és szorgalmat, melylyel azt létrehozták. Ha az embernek ideje van s nem csak egy futtában tekinti meg a pavillonok százait hanem hosszabb időt szentel egy-egy érdekesebb részletnek, ugy néha a leggyönyö-

A nagygyülés nem marad el.

Több fővárosi lap megirta, hogy a kath. nagygyülést el akarják halasztani s akárhány ujság felült neki, lelkiismeretesen kiollózván a halasztás meséjét. Erre vonatkozólag hivatalos forrásból arról értesülünk, hogy az országos katholikus nagygyülést *minden körülmény közt az előre jelzett napokon* okvetlenül megtartják, sőt szegénysorsu jelentkezőknek a tagsági dijakat is elengedik, azonfelül gondoskodás történt utazási kedvezményekről, olcsó ellátásról. Ezzel egyidejüleg értesülünk róla, hogy az idei különösen fényes Szent István-napi ünnepségek alkalmából az ünnepi szent beszédet *Steiner* Fülöp székesfehérvári kanonok fogja mondani.

—

A jogi oktatás deczentralizácziója.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter törvényjavaslatot dolgoztatott ki a jogi oktatásnak és vizsgálati rendszernek reformjáról, melyet már az őszi ülésszak elején a képviselőház elé terjeszt. Ez a törvénytervezet törvénynyé válása esetén deczentralizálná a jogi oktatást oly módon, hogy több vidéki város is kapna jogi akadémiát, részint azok a városok, melyeknek már volt a multban jogi akadémiájuk, részint azok a városok, melyek népességüknél és kulturájuknál fogva erre igényt tarthatnak. Ezzel az intézkedéssel megszünik a budapesti jogi egyetem tulzsufoltsága s egyes vidéki városok élete uj lendületet nyer az odasereglő ifjuság által. Pápán, Szegeden már mozgolódnak is a jogi akadémia elnyeréséért.

—

Mócsy Antal öröksége.

Még el sem hantolták az öreg *Mócsy* Antalt, máris megindultak a kombinácziók és a korteskedések az öreg ur kerülete miatt.

A szabadelvüpárt eleinte nem is akart jelöltet állitani, majd a párt agrárius töredéke *Baross* Károly érdemes közgazdasági irót akarta felléptetni, végre is *Boncza* Miklós ó-liberálist jelölték, a kinek már volt szerencséje egyszer a néppárttal szemben alaposat bukni. Remélhetőleg ismét lesz része ebben a szerencsében. Az Ugron-párt egy kis élczet akart csinálni s mint Szentesen itt is egy zsidó kezére bizza a zászlaját: *Lázár* Pár müegyetemi tanárra.

Meglátjuk, ki nevet majd az élczen.

A néppárt jelöltje *Abaffy* Emil, cs. és kir. kamarás, felső-lehotai nagybirtokos, a ki valószinüleg meg is lesz választva *Tapolcza* képviselőjévé.

—

Előőrseink Keleten.

Hajdan virágzó magyar falvak voltak Besszarábiában is, Moldvában épen sürü magyar lakosság volt, melyből most már csak néhány szigetke van meg: az u. n. csángó falvak. Csak a legujabb időkben vették észre ezeknek az embereknek a jelentőségét magyar nemzeti szempontból és azt, hogy magyarságukat első sorban római katholikus vallásuknak köszönhetik, mely élesen elkülönitette őket a görög keleti tengertől. Nagyon sokat telt idáig e téren a *Szent László-Társulat*, melynek elnöke két évtizeden át *Schlauch* bibornok volt. Ujabban ismét szükséges volt hozzájuk magyar katholikus lelkipásztorokat küldeni s a magyar miniszterelnök támogatásával *Csák* Czirjék minorita rendfőnök ki is küldött két minorita atyát misszionáriusként. Ezek müködését fényes siker koronázta ugy kath. vallási, mint magyar nemzeti téren, ugy, hogy a rend generálisa meleg hangu elismerő leiratot küldött Csáknak s egyuttal a megnyilt nagy tevékenységi körre tekintettel még két pap küldetését kérte. Ezekkel a rendfőnök maga utazott ki Moldvába városunkon keresztül, ugy, hogy most Moldvában a minorita rendből négy hazafias misszionárius szolgálja a vallást és a hazát: *Cserna* Jáczint, *Bauer* Dezső, *Balla* Gyula és *Kárpáthy* Jáczint.

Budára fel!

A régi jó időkben az volt a magyar szokás, hogy szent István napjára, aki tehette, iparkodott fel Buda ősi várába.

Ide jöttek az arisztokrata családok maradékai, a gentry, az alföldi czivis, a bácskai sváb és bunyevácz; s akik itt voltak azokat szorosabban összefüzte a dicső multak emléke hazafias lelkesedésben és testvéri szeretetben.

A deákgyereket az az apai igéret ösztönözte tanulásában: »Ha jól iparkodol sz. István napjára velem jöhetsz Budára.« S mennyi lélekemelőt láthatott ott nemcsak az ifju szeme, hanem az öregeké is!

Ott látta a magyarok büszkeségén, a szent király tiszteletreméltó ereklyéjén kivül, az ország első főpapját és zászlósurát, a herczegprimást, ott látta a magyar arisztokraczia szine-javát, az ország főméltóságait teljes diszben; az akkor még szerény Buda ünnepi diszt öltött s hirdette világgá: »Él magyar, áll Buda még!«

Szomoru időkben, midőn elnyomták a magyar ősi alkotmányosságot, itt talált a magyar vigasztalást, itt meritett bátorságot s reményt, hogy amint az a szent jobb kéz ellene állt századok viszontagságainak, ugy nem fog elkorhadni a magyar alkotmányosság és szabadság szelleme, melynek szintén az a kéz a megteremtője.

De biz másként van az manapság. Miniszstereinknek, főurainknak ép ilyenkor kell egészségi szempontból Ostendéban fürdőzniök vagy Karlsbadban üdülnek, a gentry s az országgyülési képviselők ép csak ilyenkor érnek rá a Balaton partján ferblizni, s a nagyok és az urak példáján a jó magyar nép is el-elszokik a szent király emlékeinek ünneplésétől.

Hálátlan nemzedék, nem látod-e, hogy nemzeti nagy regenerátorunk emlékével veszendő félben van az ő szelleme, mely nemzetünket annyi viszontagság között fenntartotta? Nem tartasz tőle, hogy a kik restellik azt, hogy szent István szellemének gyermekei, ma-holnap, ha a megpróbáltatás ideje jönne, restelleni fogják azt is, hogy a magyar haza gyermekei?

De nem, ez már nem tarthat igy tovább. Ha vannak, kik szent István koronáját legszebb diszétől akarják megfosztani, annál inkább kötelességünk nekünk a világ előtt megmutatni, hogy abban büszkélkedünk, ha mint keresztények magyarok s mint magyarok keresztények, a katholikus egyház hálás gyermekei vagyunk.

Az idén kilenczszáz esztendeje annak, hogy édes hazánk népe szent István apostoli fáradozása folytán kereszténynyé lett s ezáltal az

---

rübb dolgokat látja, melyek máskülönben teljesen elkerülték volna figyelmét. Igy például a franczia óra-kiállitásban a látogatók $^9/_{10}$ része csak átszalad. Lát egy csomó zsebórát s különféle faliórát s azon hiszemben távozik, hogy ilyet odahaza is látott bármely órás kirakatában. Pedig figyelmes szemlélet után érdekesnél-érdekesebb dolgokat pillanthatunk meg s csodálattal adózunk a mai óraipar bámulatos fejlettségének, mely ilyen müveket produkál.

Többek között alig nézi egy-két ember azt az üvegburok alatt lévő ezüst álló órát, melyet egy párisi órás készitett. A mü Notre-Dame templomot ábrázolja a középkor valamelyik századában. A gyönyörü székesegyház előtt nagy térség terül el, melyen a valódi élet a legutolsó részletig hüen meg van örökitve. Egyik helyt a lámpagyujtó áll, ki felmászik a lámpaoszlopra s meggyujtja a lámpát. Másik helyt egy utczai komédiás-banda játszik s a körülállók tánczolnak. Az utczán egy sebesen vágtató kocsi közeledik, egy sétáló uracs a botjával hadonászik, egy kis gyermek egy pincsi kutyával ingerkedik, egy gyümölcsös kofa árait kinálja, egy lovas katona büszkén lépeget tova ágaskodó paripáján, a templom ajtóban megjelenik az érsek s az oltári szentséggel áldást ad a népre, mig két oldalt papok a tömjénnel füstölnek. A templom előtt egy aggastyán letérdel s mellét veri. Az óra 12-őt üt. Lágy zene szólal meg s fent a toronyban a harangozó elkezd harangozni. Rendkivül érdekes nézni ezt a számtalan apró alakot, melyeknek nagysága alig egy czentiméter, a mint csodálatos pontossággal hajtják végre feladatukat. Valóságos boszorkány munkának látszik.

Az egész tiszta esüstből van s ára 5000 frank. — Egy ilyen remekműért igazán csekély ár. Azt hiszem, hogy a kiállitás befejeztével kiállitója legalább egy tuczat példányban el fogja adni.

Nagyon érdekes s mostan ugyan aktualis is a kinai császárné rendeletére készült óramű is, mely egy hindu templomot ábrázol. Minden óraütéskor a templom kapui kinyillanak, megjelenik Buddha s hosszu életet kiván a szemlélőnek, fent egy arany madár szárnyait lebegteti s megfelelő óraszámot huhogja. — Majd megszólal a zene s a legkülönfélébb darabokat játsza.

Egy amerikai órás egy orgona szerkezetü órát állitott ki, mely minden 12 órában eljátsza a »Marseillaise«-t, — különösen érdekes az a miniature kis zsebóra, mely körülbelül olyan nagy, mint egy tizfilléres pénzdarab s vastagsága is ugyanannyi, sulya talán 2 gramm. Egy főherczeg rendeletére készitette egy genfi órás.

Van itt aztán ezerféle és a legkülönfélébb alaku és szerkezetü óra. Van olyan zsebóra, melynek 12 czimlapja van s 12 európai nagy város pontos idejét mutatja. Van olyan chronométer, mely a másodpercz 100-ad részét mutatja, van olyan falióra, melyben egy fonograf minden órában egy-egy énekdarabot ad elő, van olyan ébresztő óra, mely olyan éktelen zajt csinál, hogy még a halott ember is felébredhetne a lármájára. — Ezek az órák csaknem mind folytonosan müködésben vannak s igy legérdekesebb megtekinteni 12 és 1 óra között. — Olcsóság tekintetében pedig szintén bámulatos, hogy manapság egy pontosan járó zsebóra már csak 1 forintba kerül, — illetve annyiért képes előállitani a mai óraipar.

Szintén ilyen érdekes a villanyossági kiállitás is, hol a legmodernebb találmányokat látjuk bemutatva.

Legnevezetesebb köztük egy dán elektrotechnikus által kitalált készülék, mely forradalmat fog okozni e téren. Nem kevesebbről van szó, hogy ezen készülék képes a telefonba bemondott szavakat felfogni s tetszés szerinti időben és számban ismételni. — Ha tehát nincs is otthon a telefon tulajdonosa, a távolléte alatt a telefonba mondott szavakat hazaérkezte után kényelmesen ujra meghallgathatja. Ebből a találmányból legtöbbet fognak profitirozni az ujságirók, kiknek megbecsülhetlen szolgálatot fog tenni. A feltaláló egy Dussaud nevü dán, ki találmánya titkát nem árulja el, hanem önmaga szándékozik azt kihasználni. Ez is bizonyosan rövid idő alatt milliomos lesz, mint annak idején Auer, ki a gázizzó harisnyát feltalálta.

A villamos lámpák között ujdonság nem igen van, legfeljebb alkalmazásuk tekintetében lát-

igazi müvelődés utjára térve, fennállásának biztos alapot rakott le.

Az idén tehát különös okunk van arra, hogy szent királyunk iránt való tiszteletünknek kiváló kifejezést adjunk.

Nagyon helyes gondolat volt a Katholikus Egyesületek Országos Szövetkezetétől, hogy a szent István ünnepét megelőző napokban, mintegy előkészületül a nemzet nagy ünnepéhez, az ország katholikusait Budapestre, katholikus nagygyülésre összehivja. S ha a hivatalos Magyarország eddig nem gondolt arra, hogy a keresztény Magyarország jubileumát meg kellene ülni, ha nem keresztény polgártársaink nem gondolnak arra, hogy a müvelődést, szabadságot és nemzeti dicsőséget, melyekben velünk osztozkodnak, szent István szellemének köszönhetik, — akkor nekünk annál kevésbbé szabad közönyöseknek maradnunk, hanem azon kell lennünk, hogy a magyar katholiczismus ünnepe minél impozánsabb legyen.

Azért hát Budára fel! Legyen azon a katholikus nagygyülésen képviselve minden katholikus egyesületünk s a katholikus polgárság színejava.

(D. H.) *Dr. Giesswein Sándor.*

A romániai zsidók bevándorlása ellen.

— A belügyminiszter rendelete. —

A romániai zsidók bevándorlása mind nagyobb mérveket ölt. Hosszu vonatok jönnek a román határról, telve elkényszeredett alakokkal.

Nagyváradon már átutazott néhány ezer s mutatóba itt is maradt belőlük nem egy, lévén Nagyvárad olyan nyilt terület, a hol mindenkinek szabad a letelepedés, a nélkül, hogy ezt bejelentené akárkinek is.

Nagyváradra állandó volt a zsidók bevándorlása eddig s mindég olyan szegény emberek jöttek ide, a kik terhére voltak a több nagyváradi zsidóságnak.

Az ipar, kereskedelem pang az országban s igy Nagyváradon is; ujabb fogyasztó elemre itt szükség nincs, mert ez ujabb teher volna első sorban is a már megtelepült zsidóságra.

A lapok egy része persze másként gondolkozik, mert talán szerencsének tartaná, hogy az ilyen vándor existenciák itt lelnének uj otthont.

Elhallgatják például azt a dolgot, a mely a pesti lapok egy részében megjelent, mikor egy transzport kivándorló elszéledt az országban; daczára, hogy Marcheg-ig mindnek meg volt váltva a vasuti jegye, mire a vonat oda ért, nem volt hirmondó sem belőlük. Ezek Magyarországot fogják boldogitani.

A Széll-kormányt talán csak nem fogja senki antiszemitának tartani s most onnét jött egy körrendelet, a mely szigoru védekezés a Romániából kivándorló zsidók esetleges letelepedése ellen.

A kormány is belátta, hogy a romániai zsidók letelepülésével Magyarország csak károsodhatna, de semmi haszna nem lenne belőle.

A belügyminiszter rendelete, a melyet Biharvármegyéhez és Nagyvárad városához is meg küldött, a következő:

600. sz. Magy. kir. belügyminiszter.

Körrendelet.

A romániai kivándorlás tárgyában mai napon elrendeltem, hogy jelen rendeletem vételétől kezdve csak azon romániai kivándorlóknak engedtessék meg az ország határának átlépése és az országon való átutazás, akik az utlevelen kivül az Európán tul fekvő kivándorlási hely végállomásáig érvényes vasuti, illetve hajójegy vagy pedig ezen ut megtehetéséhez szükséges készpénz birtokában vannak.

Ilyen követelményeknek megfelelni nem képes, valamint gyalog és szekeren átutazó kivándorlók ott, a hol utóléretnek, feltartóztatandók és Romániába viszautasitandók.

Utasitom a törvényhatóságot, hogy jelen rendeletem végrehajtásáról saját területén szigoruan intézkedjék és hogy az átbocsátott kivándorlók is utirányukat meg ne változtassák és ha mégis megtennék, azok az illetékes hatóságok által vagy a továbbutazásra kényszeritessenek, vagy amennyiben erre szükséges költséggel nem birnának, Romániába visszatolonszoltassanak.

Budapest, 1900. julius 25.

A miniszter megbizásából:

Dr. Sélley,
miniszteri tanácsos.

UJDONSAGOK.

A debreczeni jubileum.

Dr. *Wolafka* Nándor jubileumi ünnepélyére nagy arányu előkészületek vannak folyamatban. Ma estére, a mikor a lámpionos menet a jubiláns lakása előtt tisztelegni fog, a Szent Anna-utcza lakói kivilágitják ablakaikat; különösen diszesen világitják meg a Svetits-intézetet. Tegnap nagyszámu küldöttségi bejelentés történt és a jubiláns részére igen sok ajándék érkezett, különösen a főváros előkelő köreiből, a melynek dr. Wolafka Nándor miniszteri osztálytanácsos korában nagy szeretettel körülvett hitszónoka volt. A jubiláns különben annyi ajándékot kap, hogy az egy nagytermet bőségesen be fog tölteni. A hölgybizottság is tartott igen nagy érdeklődés mellett értekezletet, amelyen több más, a jubileumi ünnepély részleteire vonatkozó intézkedés mellett elhatározták, hogy a jubileum napján küldöttségileg tisztelegnek az ünnepeltnél s a kath. hölgyek nevében özv. *Brunner* Edéné fogja üdvözölni. A bizottság tagjai vasárnap reggel nyolcz órakor az elnöknő lakásán gyülekeznek. Dr. Wolafka Nándor ma érkezik Debreczenbe s a vasutnál ünnepélyes fogadtatásban fogják részesiteni.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 29. Honvédegylet gyülése.
Julius 29. A huszárezred lóversenye az iklódi pusztán.
Julius 31. Vadász-társulat közgyülése.
Augusztus. 5. A 48-as kör nyári mulatsága a Kargervendéglőben.

* **Személyi hir.** *Kiss* László csendőrszázados, a nagyváradi csendőr-szárny parancsnoka szabadságáról tegnap reggel hazaérkezett és a szárnyparancsnokság vezetését még délelőtt átvette.

* **Templom-megáldás.** Élesd községben gr. *Bethlen*, az ottani r. kath. templom és plebánia kegyura a templomot részben ujjá épit-

---

hatunk érdekes dolgot. Annál érdekesebbek azonban a villamos gépek, melyek egyik-másika még a mai modern embert is meglepi, ki pedig már hozzá van szokva, hogy semmin se csodálkozzék.

Hiába a villamosságé a jövő, mely most még ugyan gyermekkorát éli, de az előjelekből itélve egy évszázad mulva hasonló kolossális átalakitást fog végezni a világon mint a gőzgép. — De hogy is ne bámuljuk meg azt a franczia elektromos gőzmozdonyt, mely a megejtett kisérletek szerint óránként 160 kilométer sebességgel, vagyis másodperczenkint 40 méternyi gyorsasággal képes haladni. Ez a gyorsaság meg fog szüntetni minden távolságot, mert egy nap sem fog kelni Páristól Konstantinápolyig. Az egyik nagy franczia vasuti társaság a »Compagnie d'Orléans« sietett is megrendelni több ilyen mozdonyt s több vonalát ilyen villamos üzemre fogja berendezni. A villamossági kiállitásban különben mi magyarok nagyon előkelő helyet foglalunk el s kiállitásunk feltünően szép és érdekes.

Legnagyobb élvezetet okoz azonban a kiállitás látogatóinak egy séta a képzőmüvészeti palotában, hol az utolsó évtized legremekebb alkotásai vannak felhamozva. A világ összes festőmüvészei részt vettek ebben a hatalmas versenyben, hol szemünk remekebbnél-remekebb müvekben gyönyörködhetik. Minden nemzet terme más és más styl szerint van feldiszitve a lehető legpazarabb fényüzéssel. A nagyváradiakat különösen fogja érdekelni *Schlauch* bibornoknak Benczur Gyula által festett életnagyságu arczképe. — A kép kidolgozása meglepően szép, a hasonlatosság is tökéletes, azonban a legtöbb nagyváradi ember, kikkel eddig találkoztam Párisban, ugy találta, hogy a kép nem egészen jó, mert hiányzik belőle valami jellegzetes, tudniillik az ősz bibornok testtartása nincs eltalálva. Pedig erről lehet legjobban megitélni egy kép jóságát, a mennyiben látszik, hogy a müvész a valódi életet igyekszik visszaadni. — Természetesen a kép máskülönben kitünő s hogy például a részletekről is beszéljek, a pir s bibornoki selyem reverenda olyan preczizitással van festve, mely bámulatra késztet. A selyem ruha festésében különben Benczur utólérhetetlen s első helyen áll az összes müvészek között. Az is kissé hátrányára van a a képnek, hogy nincs egész jól kivilágitva, — mint a magyar képkiállitás általában. Ez a vezető és rendező-müvészek hibája, kiknek pedig jól kellene ismerni a világitási effektusokat. Azt sem értjük, hogy Munkácsy Mihálynak miért állitották ki éppen a leggyengébb képét, mikor a nagy mester legremekebb alkotásai között válogathattak volna. Szerencse, hogy a párisiak sokkal jobban ismerik Munkácsyt, ki itt hosszu évek során át lakott, hogy sem erről az egy képről itélnék meg őt.

A nagyváradiak és biharmegyeiek már meglehetős számban voltak Párisban s egyre érkeznek ujabb és ujabb látogatók. Ha az ember estenként a kiállitási korzón sétál, nagyon gyakran üti meg fülét magyar szó, különösen a kiállitási magyar vendéglőben. Ez a vendéglő azonban rémdrága s egy Juranics nevü szegedi vendéglősé, ki a lehető legborsosabb árakat számitja fel.

Egy pörkölt ára egy pohár sörrel 2 frank 50 centimes. Tessék aztán végig enni egy ebédet egy jó étvágyu magyar embernek! — Természetes, hogy kiváncsiságból mindenki megnézi egyszer, de ebédelni nem igen ül le másodszor senki sem.

Ebben a vendéglőben magyar felirásu párisi lelevelező-lapokat is árul egy vállalkozó magyar, ki azt mondja, hogy eddig csak 8000 darabot adott el belőle. — De hát ő is rémdrágán árulja s igy nem csoda, ha nem elég kelendő a portékája. — A levelező-lap egyébként nemzeti szinü s egy lobogós ingben gatyában álló embert ábrázol, ki kezében egy nemzeti lobogót tart, melyen ez a felirás áll: »Vive la Hongrie et vive la France.« Mellette egy kis kotta szöveg van valamelyik ismert magyar dalból, alul pedig ezen szavak: »Üdvözlet Párisból.« Kuriózumnak elég érdekes.

Dr. B. G.

tette s restauráltatta. Mivel a falak jó része is egészen uj, holnap, vasárnap lesz a templom ünnepélyes megáldása, a melyet *Palotay* László kanonok végez s ugyancsak ő tartja az ünnepélyes szent misét, mig ***Mándoky*** Sándor karkáplán predikál. — Az ünnepély alkalmából a nagy vendéglőben a község előkelő közönsége 40 teritékü lakomát rendez.

* **A 7. huszár-ezred ünnepélye.** A 7-ik Vilmos-huszárezred csütörtöki nagy ünnepsége után tegnap kevés dolguk volt a huszároknak, csak a legszükségesebb laktanyai teendőket kellett végezniök. — A jeles ezred ünnepélye különben a legjobb benyomást keltette a polgárság körében. Nem volt olyan elzárt, merev katonai ünnepély, amilyenek a katonai ünnepségek szoktak lenni. Különösen a diszebéden megnyilatkozott erősen a katonai és polgári hatóságok közötti jó egyetértés öregbedése, amely az ezred tisztikara és a polgári hatóságok közötti érintkezést még szivélyesebbé teszi.

* **A kereszténység kilenczszázados évfordulója és a főváros.** A budapesti központi Katholikus Legényegylet tegnap küldöttségileg kérte *Halmos* János polgármestert, hogy a magyar kereszténység kilenczszázados évfordulója alkalmából a Legényegylet részéről rendezendő ünnepségekre engedjen át egy iskola termet. A polgármester megigérte, hogy a kérelmet a tanácsban pártolni fogja.

* **Névváltoztatás királyi engedélylyel.** A mai hivatalos lap szerint a király megengedte vargyasi *Groisz* Viktor dr. pénzügyi segédtitkár, valamint törvényes utódai, családnevöket, magyar nemességök »vargyasi« előnevök épségben tartása mellett, »Gyarmathy«-ra átváltoztathassák.

* **Esküvő.** *Oó* Gyula Agoston, budapesti mérnök, *Oó* Mihály nagyváradi r. kath. tanitó fia, ma, julius hó 28-án délelőtt tartja esküvőjét Budapesten, a terézvárosi. r. kath. plebánia templomban bájos arájával *Lipinski* Emilia urhölgygyel.

* **Ujitás a hirlapok továbbitása körül.** Érdekes ujitást terveznek jelenleg a kereskedelemügyi minisztériumban, mely nemcsak a hirlapkiadókra, hanem általában az egész közönségre nagy fontossággal fog birni s hivatva van a hirlapok továbbitását egészen uj alapokra fektetni. A leglényegesebb ujitások a következkezők: 1. A lapok ezután czimszalagrutázás és bélyeg nélkül lesznek expediálva; 2. minden postahivatal nyilvántartást vezet a lapok helyi előfizetőiről és az odaérkező cimnélküli lapokat az előfizetőknek kézbesiti; 3. az expediálandó példányok mennyiségük szerint zsákba vagy szalag alá tétetnek, de a zsákon és szalagon csakis a község, illetve város neve lesz ráirva; 4. a hirlapbélyeget a lapok évi átalányösszegben fogják fizetni.

* **A borosjenői honvédek távozása.** A nagyváradi 4-ik honvéd gyalogezredet kiegészitő borosjenői 3-ik zászlóalj elhagyja városunkat és a mai 9 óra 35 perczkor Arad felé induló vonattal, a fáradságos gyakorlatok után állomáshelyére haza utazik.

* **A berugott ember pénze.** *Szenczi* Károly dévaványai kupecz nemrég Nagyváradon járt s mikor hazafelé ment, utközben betért a pecze-szőlősi Jégpinczébe, mert hát odakünn meleg volt, nagyon meleg. A nap melegétől felhevitett ember hideg sörrel iparkodott kinzó szomját eloltani, de az csak nagy nehezen ment, mert bármennyit is ivott, a torka csillapithatlan volt. Nemsokára az atyafi annyira oltogatta a szomját, hogy alaposan elázott. Homályos lett előtte minden, elméjére valami kinos lepel borult s azt sem tudta, fiu-e vagy leány. Reggel nagynehezen ocsudni kezdett nehéz álmából s még akkor is zugott a feje, mintha csak ezer darázs dongott volna benne. Mert hát ilyen hatása van a sörnek, ha az ember többet önt belőle a garatra. Sokáig tapogatta magát, vajjon ő e ő, mert kábultsága valami lehetetlen helyzetben tartotta. Később kinos állapotában v lahogy eszmélni kezdett s első sorban eszébe jutott, hogy neki pénze is volt. Rögtön tapogatódzott a mellénye zsebében, kutatott a többiben is, azonban semmit sem talált azokban. Nagy volt a riadalma, mely elősegité a józanodását. A tárczának se hire se hamva nem volt, pedig vagy 220 korona terhelte. Kinos meglepetésében a rendőrségre sietett és az esetet feljelentette. Eddig azonban a nyomozás nem tudta kideriteni a pénztolvajt.

* **Tömeges kirándulás Párisba.** A párisi világkiállitás tanulmányozása czéljából a kereskedelmi miniszter iparosok és iparossegédek részére ösztöndijakat adott s ebből több nagyváradi iparos és iparossegéd is részesül. — A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara és a nagyváradi ipartestület szintén több ösztöndijat szavazott meg hasonló czélból. A miniszter az ösztöndijasok részére a m. áll. vasuti menetjegyirodánál kedvezményeket eszközölt ki, amelyeknek igénybevételével az ösztöndijasok augusztus 5-én reggel indulnak Budapestről külön vonaton Párisba. Az utazás oda és vissza, továbbá elszállásolás és teljes ellátás Párisban hét nap és hat éjjel, valamint 14 drb. kiállitási jegy összesen 226 koronáért. A miniszter táviratilag értesitette a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a menetjegyiroda hasonló kedvezményt nyujt mindazoknak, a kik ezen csoportos tanulmányutban részt akarnak venni. Jelentkezések augusztus hó 1-ig eszközölhetők a nagyváradi kereskedelmi és iparkamaránál.

* **Likör a vizi tündérrózsából.** »Gyomorzsongitó likör« czimmel egy uj gyártmányt mutattak be tegnap szerkesztőségünkben, mely a Püspök-fürdőben termő Nymphea Thermalisból készül. A virág maga gyönyörü, ábrándos kis jószág, valódi tündére a Pecze meleg forrásainak, ugy, hogy szinte kegyetlen prózának látszik a szép tündért palaczkba szoritva árusitani. Annyi azonban bizonyos, hogy a tündérrózsa likör igen jó, minden prózai kegyeletlenség mellett is, amit maga *Schlauch* Lőrincz dr. bibornok-püspök is bizonyitott, megengedvén hogy a likör eredetét feltüntető módon hozassék forgalomba. Készitője *Moskovits* Mór, főelárusitója *Kádár* János.

* **Tüz a fa-füzesen.** Tegnap hajnali 3 órakor az ujvárosi fakereskedések közelében kigyulatd özv. *Papp* Zsigmondné háza. A tüzoltóság mire kivonult, a közelből összefutott szomszédok eloltották a tüzet. Az épület csak kis részben égett le.

* **Elhagyta a családját.** Kecskeméti Imre a Nagy-Rábéhoz tartozó ásvány-pusztai lakos nem sokat gondolt a családjával. A feleségével állandóan veszekedett. Pár héttel ezelőtt eltávozott családjától, anélkül, hogy szólott volna szándékáról. Felesége és gyermekei nagy nyomorban vannak s köröztetését kérték. Kecskeméti Imre 30 éves.

* **Róma idegen forgalma a szent évben.** A római liberális sajtó a mult évben nagy lelki örömmel jövendőlgette, hogy a szent év nagy fiaskóval fog végződni; jövendőléseit az apostoli szentszék befolyásának hanyatlására s a valláserkölcs gyengülésére alapitotta. Nos ugyanezek a liberális lapok ma már, mikor pedig a szent évnek csak egyik fele zajlott le, kénytelenek beismerni, hogy a fiaskó nemcsak hogy elmaradt, de ellenkezőleg annak példáját szolgáltatja, hogy nagy hatást keltett a világ legmesszebb pontjain lakó hivekre is. Csak egy pár adatot akarunk feltüntetni arra nézve, hogy a szent év mily óriási arányokban érezteti hatását az örök városra. 1900. év márcz. 15-től május 15-ig, tehát két hónap alatt a római közuti vaspályák jövedelme 2 és fél millió lirára rugott, vagyis jóval többre, mint az egész 1899. év folyamán. Ugyan ilyen arányok állanak az olaszországi vasutakra nézve is. A mi pedig a római postaforgalmat illeti, egy hónap folyama alatt akkora, mint azelőtt 18 hónap alatt összevéve. Tehát nincs fiaskó, hanem inkább fényes bizonyiték arra, hogy a szentszék befolyása nem csökkent s hogy a valláserkölcs mindjobban emelkedik.

* **Takarékpénztár árverés alatt.** A tegnapi Budapesti Közlöny hozza ezt az árverési hirdetést:

14872. *Árverés.*

2255/900. A kis-kőrösi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a Kisbirtokosok országos földhitelintézet végrehajtatónak az ***Izsákvidéki takarékpénztár*** végrehajtást szenvedő elleni 183 kor 79 fill. tőkekövetelése és jár. iránti végrehajtási ügyében a kis-kőrösi kir. járásbiróság területén Páhi község határában fekvő s a Páhi 170. sz. betétben végrehajtást szenvedő nevén álló A I. 750. hrsz. szántó, 751 hrsz. kert, 752. hrsz. lakház udvarral, A II. 975. hrsz. szántó, 976. hrsz rét, 977 hrsz. szántó, A III. 1303. hrsz. erdő, 1304. hrsz. szőlő, A IV. 1404. hrsz. erdő, 1405. hrsz. szántó, A V. 1778. hrsz. legelő, 1779. hrsz. szántó, 1780. hrsz. szántó, A + 1526, hrsz. szántó 4400 korona megállapitott kikiáltási árban az 1900. évi augusztus hónap 22. napján délelőtt 8 órakor Páhi község közházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

* **Milyen Masin Draga?**

Hires.

Ennél többet nem tudunk róla.

Az bizonyos, hogy ma egy hete még senki sem ismerte, Belgrádban talán legkevésbbé sejtették kilétét, mig ma az egész világ érdeklődése feléje fordul s különösen a hölgyek kiváncsiak rá, milyen lehet az az asszony, a ki a szerb gyermekkirályból erélyes férfit tudott csinálni.

Ha az ujságok után indulunk, akkor a következő statisztika ad bővebb felvilágositást:

Termete: 3 ujság szerint magas, 4 szerint alacsony, a többi szerint közép.

Haja: 1 szőke, 4 barna, 1 fekete, többi gesztenyeszin.

Orra: 5 görög, 3 hajlott, 4 fitos, többi szabályszerü.

Szeme: Valamennyi szerint mély tüzü, ábrándos.

Szája: Erről a lapok hallgatnak. Igazuk is van. Erről csak a szerb királynak van joga beszélni.

Kora: Bizonytalan. Ugyanaz a lap egyszer 30, másszor 42 évesnek mondja. Erről még Sándor király sem beszél.

Egyébiránt reméljük, nem sokára megjelen a leendő királyné arczképe ánziksz-kártyán is. Akkor legalább megtudjuk, hogy milyennek *ne* képzeljük ezt a hires asszonyt.

* **Elpusztult gyermekek.** Halász község lakosait nagy szerencsétlenség tartja izgalomban. Négy gyermek esett a gondatlanságnak áldozatul. *Girdo* Mihály halapi lakosnak a két fia. — egyik 6 éves, a másik pedig 5 éves, e hó 14-én, mialatt szüleik távol voltak a háztól, behivták az utczáról más három pajtásukat, az öt éves Német Imrét, a hét éves Firting Józsit és a hat éves Bending Sándort. A behivott gyermekek azután a két Girdo gyermekkel játékhoz fogtak. Eleintén az udvaron, később azonban a szénapadláson folytatták a bujósdi játékot. A gyermekek, a kis Girdó János kivételével, valamennyien a széna padláson voltak. Egyszerre nagy füst, majd pedig lángok csaptak ki a padlásról s pár pillanat alatt láng-

ban állott az egész ház. A padláson szorult gyermekek kétségbeesetten kiabáltak segitségért mig a füstben el nem fuladtak. A kis Bending Sándor ijedtében leugrott az öt-hat méter magas padlásról s igy szabadult meg a biztos tüzhaláltól. A többi négy társa nem mert leugrani és ott égett meg a széna padláson, a honnan csak akkor tudták levinni megszenesedett holttestüket, a mikor a tüzet már eloltották. A megejtett vizsgálat során, a kis gyermekek előadták, hogy bujósdit játszottak, a mikor a kis Girdó kivételével valamennyien a szénapadlásra bujtak, hol czigarettára gyujtottak és az eldobott égő gyufaszáltól gyuladt meg a széna. A helyszinen megjelent vizsgálóbiró a Girdó gyerekek szülei ellen meginditotta a vizsgálatot, mivel ezeknek a gondatlansága következtében történt a szerencsétlenség.

* **Egy veterán tanitó temetése.** Megemlékeztünk már *Becser* József görbedi r. kath. kántor-tanitó elhunytáról. A népoktatás e derék munkása a mily tiszteletnek örvendett életében, oly őszintén nyilatkozott meg a részvét a temetés alkalmával. Az egész környékről sokan jelentek meg a végtisztességen; a gyulavidéki r. kath. tanitó-egylet, a melynek keretében nagy tevékenységet fejtett ki az elhunyt, *Domokos* János és *Székely* Lajos tanitók által képviseltette magát s diszes koszorut helyeztetett a koporsóra.

* **Tüzeset.** Csatár községben a multkor nagy tüz pusztitott, mely szerencsére csak egy házacskát hamvasztott el. A tüz a tulajdonos feleségének a gondatlanságából keletkezett, a ki akkor kenyeret sütött és a szokottnál nagyobb tüzet rakott a tüzhelyen.

* **Rablótámadás.** A szentjobbi vásárról igyekezett hazafelé *Zsurka* Lőrincz, s amolyan pityókos állapotban még dudorászott is utközben. Zavartalanul folytatta utját, a mikor Csalános és Nadánytelepek közötti uton egy toprongyos csavargó alak megállitotta. A legény meglepetésében erősen tiltakozott az idegen szemtelenkedése ellen, azonban hasztalan. A csavargó ekkor hozzálátott a munkájához és minden tiltakozás és ellenkezés daczára a védtelen legény vállán lógó uj csizmát lerántotta, ugyszintén a zsebében levő 20 koronáját is sikerült kivennie. Mikor igy kifosztotta, utnak eresztette, s azzal fenyegetődzött, hogy ha fejelenti, a házát fogja felgyujtani. — A mint hazaért a legény, rögtön jelentést tett a csendőrőrsön s a csendőröknek fáradságos nyomozás után sikerült a tettest *Hadadi* Ferdinánd személyében elfogni. A közveszélyes csavargót most börtönben őrzik.

* **Agyonlőtt csaló.** A mult hetekben vakmerő csalást követett el két ismeretlen ember Magyaros községben. Az idősebb br. Pruzsinszkinak adta ki magát, a fiatalabbat pedig titkárjának mutatta be. Ennek a két csalónak sikerült az előljáróság jóhiszeműségét is megnyerni, mert elhitték, hogy báró Pruzsinszkinak 20.000 holdas birtoka van az Alföldön s arra településöket keres. A lakosság között csakhamar hire ment a telepitésnek. Ki is dobolták, mire a lakosság törte magát, hogy a titkár elébe jusson és a kiosztandó birtokra magát előjegyeztesse. Mialatt a báró ur a jegyzővel kártyázott, addig a titkár halomszámra szedte össze a pénzt, a mit előleg fejében fizettek a telepesek, mert minden hold föld után egy forint előleg volt fizetendő. Mikor a huszezer holdas birtokot szétosztották, egy szép napon a báró és titkárja eltüntek a faluból, magukkal vive a fölvett előleget is. Nemsokára arról értesültek a magyarosiak, kik ekkor már tudták, hogy be vannak csapva, hogy Mundrán szintén valami telepitők vannak, kik a lakosság között földeket osztanak ki. Boczkor András és Boros József magyarosi lakosok elindultak Mudrára, hogy megnézzék, miféle telepitők járnak ott? Ugyancsak megvoltak lepődve, mikor meglátták az ő bárójukat és a titkárt. Itt már fölcserélték a báró czimet a grófi czimmel. Másnap reggel, vagyis e hó 23-án reggel a bárót átlőtt halántékkal találták a község szélén s a vele volt titkár is eltünt. A meginditott nyomozás kideritette, hogy az ál-báró gyilkosságnak esett áldozatul, de személyazonosságát nem lehetett megállapitani, mert semmiféle irást nem találtak nála. Szállásukon is csak néhány darab ruhát találtak, a miből kilétüket nem lehetett megállapitani. A csendőrség letartóztatta Boczkor András és Boros József magyarosi lakosokat, mert gyanu van ellenük, hogy a gyilkosságot ők követték el, mit azonban még nem lehetett kideriteni. Az eltünt titkárt is nyomozzák, mert azt hiszik, hogy ő is valami bünténynek lett áldozata.

* **Az Obrenovicsok őse.** Sándor szerb király, mint tudjuk, hivatkozott eljegyzéséről szóló proklamációjában dinasztikájának megalapitójára, Obrenovics Milosra, kinek felesége, habár a népből származott, örök emlékezetüvé tette magát a szerb nép előtt. Érdekes ember volt ez az Obrenovics Milos. Egyszerü, parasztsorból jutott a trónra, mikor kivivta a szerbek függetlenségét. Irni, olvasni nem tudott s fejedelmi rendeleteit három keresztel szokta aláirni. De azért rendkivül bátor és tehetséges ember volt s hiányos müveltségét ugy pótolta, hogy felolvastatott magának. Felesége, Kujesin Milicza szintén paraszt származásu asszony volt, de miként férje, bátor és energikus. Nem bánta, ha férje nem vette egészen szigoruan a férji hüséget, csak a botrányt akarta elkerülni. Mikor pedig egyszer egy leány a házában nagyon henczegett avval, hogy birja a fejedelem kegyét, Milicza asszony dühös lett és lelőtte a leányt. Mikor ezt Milos megtudta, megesküdött, hogy megöli feleségét. És Milicza asszony nyugodtan bevárta a férjét s mosolyogva értésére adta, hogy vele együtt a nehezen várt trónörököst is megölné, mire Milos észre tért és bocsánatot kért a feleségétől. Milicza asszony mint okos nő, azt akarta elérni, hogy férjét tegyék le a trónról és kiskoru fiát kiáltsák ki fejedelemnek. Azért titokban tárgyalt az ellenzékkel s annyiban el is érte czélját, hogy Milost 1939 julius 10-én letették és kiskoru fia, a ki később fiatalon meghalt, lett fejedelem. Milosnak pedig, de feleségének is távoznia kellett az országból. Minden fejedelmi disz nélkül távoztak az országból. Még Milicza aszszonynak sem köszönt a lakosság, mire Milos félig gunyosan, félig dühösen igy szólt a feleségéhez:

— Látod, az ellenségeimmel való összejátszásod nem használt neked semmit.

1858-ban hivták meg Milost ujra Szerbia trónjára; de nem sokáig ült rajta, mert két év mulva meghalt.

* **Mü-aréna.** A Nagy-piaczon, mint bennünket értesitettek, *Sári* István egy nagyobb szabásu hypodromot épitett, melyben előadásait a mai nappal megkezdi.

* A **romániai zsidók.** A kiadott miniszteri rendelet értelmében, a romániai zsidókat visszatolonczolják Romániába. Vagy 600 zsidóval telt vonat az éjjel érkezett Nagyváradra, a mikor számos rendőr jelent meg a pályaudvaron, hogy ellenőrizzék a menekülteket, nehogy valaki kiszálljon.

Kinai háboru.

—

A háboru mai állásáról a következő **táviratainkat** szólnak:

Ujabb harczok.

Pétervár, julius 27. (Saját tud távirata.) A vezérkar jelentései szerint angol és dán kábeltársaságok kábelt raknak Taku és Sanghai között.

Mandsuriából jelentik: E hó 25-én a kinaiak elővédje az ekhoi erődnél megtámadta a mongoliai különitményt, de nagy veszteséggel visszaverettek, 20-án, 21-én és 22-én a kinaiak nyugodtan maradtak. Most különitményünk az e hó 19-iki csatában elesettek oszlásnak indult tetemeinek eltakaritásával van elfoglalva, a melyeket a kinaiak a csatatéren hagytak. A mi részünkről három lövész és egy kozák sebesült meg.

Khabarovszkból jelentik 23-iki kelettel: Sakhorav tábornok 21-én a khabarovszki különitménynyel keresztül ment Vanliktaszi falun, a mely Szugdinatól északra 50 versztnyire van. A faraktárakat, a melyeket gőzhajóra akartak fölrakni, a kinaiak fölgyujtották. Sakharov tábornok az összes kinai őrségeket, a melyekkel előnyomulásában találkozik, fegyvereik átadására kényszeriti. 21-én fölgyujtottuk Vanliktan kinai falut annak a megtorlásául, hogy a kinaiak gőzhajóinkra lövöldöztek. Az ott levő őrséget elkergettük. 10 kinai elesett vagy megsebesült. Nekünk nem volt veszteségünk.

Szibéria és Mongolország határáról érkezett e hó 22-iki jelentések azt mondják, hogy a határt kozákokból és a lakosságból alakitott őrségek őrzik. A minuszinszki és irkuczki kerületekben kardokkal és puskákkal fegyverezték föl a lakosságot.

Idegen hajók Sanghaiban.

Sanghai, jul. 27. (Saját tud. táv.) Seymour tengernagy ideérkezett. Hir szerint a Centurion, Undauted és Dido hadihajók Vuszungba érkeztek. Sanhaiban már a következő hadihajók vannak; az angol Daphne, Alacrity, Hart és Woodcock, az amerikai Castine, a németalföldi Holland, a franczia Surprise és a japán Takao és Akai.

A kinaiak nem kapnak fegyert.

Páris, julius 27. (Saját tud. távirata.) A hivatalos lap rendeletet tesz közzé, a mely megtiltja fegyvereknek és lövőszereknek Kinába és a szomszéd országokba való hivitelét.

Washington, jul. 27. (Saját tud. táv.) A pénzügyminiszter utasitotta a Csendes-Oczeán partvidékén levő vámszedőket, hogy akadályozzák meg a fegyverek kivitelét minden egyes esetben, a mikor föltehető, hogy a kinai lázadók fogják használni Amerika rovására.

Uj katonák Kinában.

Sidney, julius 27. (Saját tud. távirata). Uj-Délwalesből augusztus 7-én 250 tengerészkatona megy Kinába.

Vélemény az idegenek sorsáról.

Páris, jul. 27. (Saj. tud. távirata) Az idevaló kinai követ a Siecle egyik munkatársa előtt azt a meggyőződését fejezte ki, hogy a pekingi követségek személyzete sértetlen és hozzátette, hogy Pichon franczia követnek a válasza 19 nap mulva érkezhetik Delcasse külügyminiszterhez.

Ujabb gyilkosság.

London, julius 27. (Saját tud. távir.) A Daily Express jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Az angol konzul azt a hirt kapta, hogy Hsiauiban Sanghaitól északra, meggyilkolták 2 angol hittérítő feleségét

A kinai császár Angliához.

London, julius 27. (Saj. tud. táv.) A Daily Telegraph szerint a kinai követ e hó 21-én

hosszabb táviratot adott át a külügyminiszteriumnak, a mely a kinai császártól származik és közbenjárásra kéri föl Angliát. Az üzenet tartalma hasonló az amerikai és franczia kormányhoz intézett táviratok tartalmához. Az angol kormány még nem válaszolt az üzenetre. Azt hiszik, hogy a mai rendkivüli viszonyok között a távirat eredete kétséges.

Az oroszok készülődése.

Pétervár, jul. 26. (Saját tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség jelenti: Az Amur-vidéki katonai kerületben egy ötödik kelet-szibériai lövészdandárt alakitanak a 17. lövészegyletből és a 3., 8. és 10. kelet-szibériai sorzászlóaljakból. A csapatokat két-két zászlóaljból álló három kelet-szibériai ezredből alakitják át, a nevök pedig 18., 19. és 20. kelet-szibériai lövészezred tesz.

Beszéd a német katonákhoz.

Berlin, junius 27. (Saj. tud. távir.) A Kelet-Ázsiába induló lovas-ezred Potsdamból tegnap vonult ki, mely alkalommal a gyakorlótéren nagy tábori istentisztelet volt. Az istentisztelet végén *Keszler* udvari hitszónok beszédet intézett a katonákhoz és a következőket mondotta:

»Lelkes katonák, a hazáért készek vagytok bucsut mondani az otthonnak, a hazáért harczolni s ha kell dicsőségesen meghalni. Kinában a meggyilkoltak vére bosszuért kiált s ti legyetek a pánczélos ököl, mely a gyáva orgyilkos nép közé sujt. Ujra kitört az évezredes harcz a Nyugat és Kelet között. Mint európai katonák óvjátok meg legszentebb javaitokat! Elő az éles karddal! Menjetek Istennel, harczoljatok Istennel és győzzetek az Istennel. Amen.«

A lelkes beszédnek óriási hatása volt.

Igazságszolgáltatás.

—

Két feleség egyszerre. *Oancs* Péter kis-kerpesti molnár legény pár évvel ezelőtt megházasodott s egyideig boldog is volt a házassága. Egyszerre azután ráunt a feleségére és egy másik leánynak kezdett udvarolni. A szerelemből csakhamar házasság lett s az esküvőt meg is tartották, anélkül, hogy az uj menyasszony tudta volna, hogy a vőlegénye házas ember. Később azonban az egész fura história kiderült és minthogy a két feleség nem akart engedni, perre került a dolog, hogy kié tulajdonképen a férj. Azonban a vádhatóság büntető eljárást inditott a furfangos férj ellen s a nagyváradi kir. törvényszék kettős házasság büntényе miatt a vádlottat *egy évi börtönre* itélte el. Tegnap hirdették ki a kuria itéletét is, mely az első büntető forum itéletét helybenhagyta.

Brunkaláné kegyelmet kér. Azok a bizonyos legöregebb emberek is alig emlékeznek már vissza a Vásonkeőy váltók hires bünpörére. Közel másfél évtizede, hogy a szőnyi fiatal földesur, közvetlenül az esküvőjét követő napon, még a lakodalmi ünnepségek közt, a kastélyában öngyilkossá lett. Alig hogy eltemették Vásonkeőy Imrét, özvegyen maradt fiatal hitvesénél, a ki két napos házassága után vagy két milliónyi vagyon örököse lett, férjének több váltóját mutatták be. Egyelőre csak 20.500 forintról volt szó, de bizonyosnak látszott, hogy még egész csomó hasonló váltó létezik. A család hamisnak nyilvánitotta a váltókat s igy elvették azok tulajdonosától, dr. Brunkala László fővárosi ügyvéd nejétől. A bíróságnál aztán avval védte magát Brunkaláné, hogy ő leánykorában kapta a váltókat Vásonkeőytől, a ki neki akkor »barátja« volt. A törvényszék, majd a tábla is felmentették a szép asszonyt, de a kuria nem csak őt, de ügyvédjét és a dologban eljárt pénzügynököt is elitélte.

A szenzációt keltett itélet dr. Brunkalánét 2 és fél évi és Spiegel Bernát pénzágenst 3 évi fegyházzal sujtotta. Sok szó eset még ezután is az ügyről, mert a vád ottak perujitást kezdtek. Ezzel ismét pár évig huzódott a dolog, mignem most két hónap előtt a Kuria végkép elutasitotta őket. E határozat folytán jogerőssé lett az itélet s elkövetkezett volna az idő a fegyházbüntetések végrehajtására, de eddig a Kuria határozatát nem kézbesitették sem Brunkalánénak, sem Speiegel Bernátnak. A mig pedig ez meg nem történik, letartóztatni őket nem lehet. Sőt kérdés, hogy Brunkalné egyáltalán el fogja-e szenvedni a büntetést. A bünpörben szerepelt védők: Eötvös Károly és dr. Fried Vilmos ugyanis védenczeik nevében a minap kegyelmi kérvényt intéztek a királyhoz.

A védő ügyvédek külön-külön folyamodtak a Felséghez, de a kérvény együttesen érkezett be a napokban a kabinetirodából az igazságügyminiszterhez véleményadás végett. A miniszteriumban Kiss Gyula miniszteri tanácsos ez ügy előadója, a ki a kegyelmi kérvényeket már legközelebb visszaterjeszti. Lehet olyformán, hogy addig, mig a legfelsőbb döntés meg nem történik, nem is bántják Brunkalánét és társát, illetőleg addig meg sem kezdetik velük büntetésük kiállását. A döntés mindenesetre hamarosan bekövetkezik.

Rablógyilkosság. Még a mult év junius 22-én a Rév melletti Posisto erdőben a Vársonkolyosra vezető gyalog uton az arra járó eprésző gyermekek halva találták *Tógyeres* Vaszalit. A nyomozás a tettest *Pável* Flóra révi lakos személyében deritette ki, aki Tógyeres Vaszalit, a kivel együtt bepálinkázott, egy beretvával megölte és a nála talált pénzt elrabolta. A nagyváradi kir. törvényszék a bünöst *15 évi fegyházra* fegyházra itélte el, mely itéletet a kir. tábla helybenhagyott, most pedig a kuria is megerősitette.

A nagyváradi kir. tábla kitüzött ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

1842 Kozma Ferencz magánokirat hamisitás.
1876 Mancs Medre lopás.
1885 Szegfü Lajos testi sértés.
2045 Győri Nagy Imre becsületsértés.
2444 id. Nun József és társa testi sértés.
2555 Gál József testi sértés.

Előadó: *Balogh Samu.*

2077 Urbán Pál testi sértés.
2079 Juhász Lajos hamis eskü.
2094 Szabó József és társa lopás, stb.
2098 Birta Vaszali és társa hatóság elleni erőszak.
2101 Triffa Tógyerné magánlaksértés.
2116 Veszprémi Károly testi sértés.
2141 Popa Gyorgye rágalmazás.
2142 Stern Sámuel magánokirathamisitás.
2488 Murczán Juon jogtalan elsajátitás.
2503 Mayer Károly lopás kisérlet.
2581 Fülöp Jakab és társa jogtalan elsajátitás.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

2226 Aradi Takarékpénztár — Mikló Vilmos és fia.
2229 Janky Lajos — Andrényi Kálmán utóda.
2090 I. Magyar Általános Biztositó Társaság — Muckenhaupt József.
2091 I. Magyar Általános Biztositó Társaság — Muckenhaupt József.
2092 I. Magyar Általános Biztositó Társaság — Muckenhaupt József.
2093 Klein M. és fia czég — Muckenhaupt József.
2079 Rosenbaum J. és fia czég — Friedmann József.
2188 Magyar Leó - Merkadó testvérek és társa.
2213 Dr. Hauser Mór — Győri József.
2228 Oesterr, Central Boda Bank — gr. Lubinszky Szimeon.
2293 Viktória Takarékpénztár — Blázs Szimeon.

Előadó: *Czvek Kálmán.*

621 Józsa Petru és társa — Bienenstok Jakab.
770 Aradi Polgári Takarékpénztár — Pillán György és neje.
1592 Nagyváradi Gazd. és Iparbank — Horváth Gergely.
1699 Renfeld Bernát — Sándor István és neje.
1937 Magyar Ágnes és társa — Csapó Mihály társa.
1939 Plesz Sámuel és társa — Balz Tódor.
1963 Tiszaföldvári Takarékpénztár — Kállay Sándor és neje.
1240 Békés Szent Andrási Takarékpénztár — Gonda Pál.
1626 Nagyváradi Gör. Kath. Káptalan — Papp Antal.
1971 Burz Amegiszie — Purtán Anna.
1991 I. Aradi Takarékpénztár — Pospischl Gusztávné.
1992 Striffer József — Striffer János és neje.
2015 Stanczin Zsófia — Szabó Manaszie.
2327 Paskesz Jakab — Papp János.

EGYESÜLETEK

—

A F. M. K. E. évi gyülése. A Felvidéki Magyar Közmüvelődési Egyesület, az ország legrégibb és legtevékenyebb kulturegyesülete *augusztus 28-án* tartja meg az évi nagygyülését *Zólyomban*, a Felvidék egyik leginkább magyarosodó városában. Zólyom város közönsége máris nagyban készülődik, hogy ezt a napot a felvidéki magyarság ünnepévé avassa. — Vendégül hivja az egész magyar kormányt és a sajtót, hogy tanuja és részese legyen a magyar állameszme erejének és hóditásainak a Felvidéken. Ott lesz Felső-Magyarország intelligenciájának és népének szine-java, hogy ünnepies bizonyságát adja, milyen nagy eredményeket ért el a F. M. K. E. tizennyolczéves hazafias munkálkodásával. Az elnökség ebből az alkalomból felhivja az egyesület tagjait, akik résztvenni kivánnak, hogy e szándékukat az egyesület *központi titkári hivatalánál (Nyitra)* mielőbb jelentsék be, hogy megfelelő elszállásolásukról még idejében gondoskodhassék. Az egyesület tagjainak a kereskedelmi miniszter, a nagygyülés idejére, *kedvezményes vasuti jegyeket* bocsát rendelkezésére.

TANUGY.

—

Közoktatásügyünk diadala. A párisi kiállitás közoktatásügyi részének dijai — bár a kiosztás napja nincs még végleg meghatározva, körülbelől augusztus 15-én lesz — de nagy részt meg vannak állapitva. Az osztály-birálók már nagyobbára bevégezték munkálataikat s 121 osztály közül e hónap 21-ig 35 adta be a munkálatairól szóló jegyzőkönyveket a franczia kormánybiztosságnak. Már az egyes csoportbirálók is megkezdték munkálataikat, amelyekkel előreláthatólag 10—15 nap alatt végeznek. A harmadik fórum: a felsőbb birálóbizottság már csak az utolsó szemlét gyakorolja és egy hét alatt alkalmasint végez is a munkával. Ennek a felsőbb bizottságnak elnöke Léon Bour-

geois, volt miniszterelnök, aki a népoktatásügyi osztálynak volt az elnöke s aki igen elismerő módon nyilatkozott a magyar népoktatásügyi kiállitás felől. A magyar királyi közoktatásügyi minisztérium kiállitása a nagy dijat kapta a 25-ös (legnagyobb) számmal és különös kiemelésével annak, hogy a birálóbizottság nagy méltánylással látja azt a nagy haladást, mely a népoktatásügy terén Magyarországon az utóbbi időben észlelhető. Nagy dijat kap Budapest főváros is, mint a közoktatásügyi kormány legáldozatkészebb munkatársa.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából forditotta: **K—ő.**

6.

I.

— Ön mint irodavezető ismerheti urának hivatalos ügyeit. Nem szokott-e a jegyző ur nagyobb összegeket megőrzés végett kapni s ha igen, magánál tartotta-e azokat?

— Nem. Ledoux ur a nagyobb pénzösszegeket mindig a Cernay-i bankba helyezte el.

— Az utóbbi napokban nem kapott-e valami nagyobb összeget?

— Nem hiszem, de nem tudom biztosan, mert a főnök ur magánál tartotta pénztári könyvét.

— Mit csinált Ledoux ur tegnap?

— Ugyanazt, mint máskor, kivéve, hogy négy óra tájban azt mondta, hogy kissé fáradtnak érzi magát és elment a mezőre sétálni.

— Hány órakor tért haza?

— Nem tudom, mire visszatért, én már hazamentem.

— Jól van. Maradjon még itt a közelben, szükségem lehet önre.

Malice eltávozott.

— Kedves békebiró ur, szólt most a vizsgálóbiró Frémonthoz, ön ugy-ebár igen jó viszonyban volt a jegyzővel?

— Igen, uram én ismertem őt gyermekkora óta és családjaink gyakran érintkeztek egymással.

— Kicsoda ez a Dubreuil, kit az előbbi tanu említett.

— Ledoux egyik barátjának a fia, ki már rég óta Amerikában lakik. A fiatal ember körülbelől két hónappal ezelőtt érkezett Balnyba.

— Ebben a házban lakik?

— Nem, a »Merész Kakas« vendéglőben a nagy téren, de mindig itt ebédelt.

— Hogyan lehet az, hogy nem jött ide a szerencsétlenség hirére?

— Nem tudom. Talán reggel kisétált messzire, a hová nem jutott el a hire. Másként nem tudom megmagyarázni távollétét.

— Csendőr, menjen a »Merész Kakas« vendéglőbe és kérdezősködjék Dubreuil ur után. Ha otthon van, kérje, hogy jöjjön ide ha nincs otthon, mondja meg a portásának, hogy mihelyt hazaérkezik, azonnal küldje ide.

Most Pétert, a kertészt vezették be.

— Mondja csak, hol szokott maga aludni?

— A szobámban.

— Hol van a szobája.

— Az istálló felett a keritès mellett.

— Nem hallott semmit az éjszaka?

— Éppenséggel semmit.

— Nem hallotta, hogy valaki elment volna a keritès mellett?

— Nem mondhatnám, hogy igen.

— Át lehet azon mászni.

— Hogyne.

— Be szokta esténkint a keritès ajtaját csukni?

— Minden este, tekintetes biró ur.

— Ez az egyetlen bejárat?

— Nem éppen, hanem van még egy másik is.

— Hol van ez?

— A kert végén.

— Igen? Kinél van ennek a kulcsa?

— A kulcsa? . . .

— Igen, a kert végén levő ajtónak a kulcsa?

— Én . . . én nem tudom.

Péter láthatólag nagyon zavarba jött Boislevent kérdésére, a mi felköltötte a jelenlevők figyelmét és gyanuját.

— Nos feleljen! Hol van ez a kulcs?

— Hogy hol van? . . . Nem tudok róla semmit.

— Vigyázzon magára, mert ha nem felel a kérdéseimre kénytelen leszek azt gondolni, hogy . . .

— No jól van hát elmondom a mit tudok. Az a kulcs . . .

— Nos hol van?

— Nincs nálam; elvesztettem, vagy tán inkáb ellopták.

— Ellopták? Mikor?

— Vagy nyolcz napja. A kertbe akartam menni gyomlálni, de nem találtam meg a kulcsot.

— Hova szokta rendesen tenni?

— Az istállóba az ajtó mögé egy szegre, vagy a kabátom zsebébe.

A hallgatók csodálkozásán Boislevent abban hagyta ezt az érdekes pontot és kérdezte.

— Ugye-bár maga nem csak kertész, hanem egyuttal hetes is és gyakran megfordul a szobákban is.

— Igenis, biró ur, a nehezebb munkákban segitek én is?

— Ismeri ezt a gyertyatartót? kérdezte Boislevent felmutatva a sárgaréz gyertyatartót.

— Ez a jegyző ur hálószobájából való.

— És ez a karos gyertyatartó?

— Ez is oda való.

— Mivel szokott világitani Ledoux ur, ha este dolgozott?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A fiumei kormányzó Budapesten.

Budapest, julius 27. (Saját tud. táv.) *Szapáry* László gróf fiumei kormányzó néhány napi tartózkodásra Budapestre érkezett.

Milán levele Sándor királyhoz.

Belgrád, jul. 27. (Saját tud. táv.) *Milán Sándor* királynak tegnap levelet irt, mely nagy szenzációt keltett a belgrádi politikai körökben. A levél tartalma a következő:

Kedves fiam!

A házasságodhoz kért beleegyezésemet lehetetlen megadnom. Én, a ki csak a te javadat akarom, ezt nem tehetem. Meg kellene fontolnod amit cselekedni akarsz! ***A te terved Szerbia megrontására vezet s nagy bonyodalmat okozhat.*** *Dinasztiánk sok csapáson ment keresztül, de ez lenne a legvégzetesebb rá nézve. Még van időt, hogy amit tenni akarsz, meyfontold! Ha azonban, mint mondod, szándékod megmásithatatlan, akkor nekem nem marad más hátra, mint Istenhez imádkozni oly kormányért,* ***mely ily könnyelmü lépésed után téged kikergetne országodból.*** *Én üdvözölném akkor legelőször.*

Atyád:

Milán.

Amint Sándor a levelet elolvasta, nagyon lehangolódott.

Az angol parlament feloszlik.

London, jul. 27. (Saját tud. távirata.) Roseberry lord tegnap este a chirurgiai társaság lakomáján beszédet mondott, a melyben szóba hozta azt a hirt, hogy a parlamentet nemsokára föloszlatják. Salisbury lord, a ki szintén jelen volt a lakomán, kijelentette, hogy erről semmit sem tud.

Az orosz szökevények.

London, jul. 27. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Jokohámából: Szöuli jelentések szerint a koreai kormány felszólalt az ellen, hogy orosz szökevények jöttek Vijicbe, de Oroszország képviselőjének audenciája után megnyugodott a dologban, de azzal a feltétellel, hogy a szökevényeket azonnal Port-Arthurba viszik.

Milán hitele.

Bécs, julius 27. (Saját tud. távirata.) A szerb nemzeti bank *Milánnak* ma *harminczezer frankot* küldött Bécsbe.

A panamai lázadás.

New-York, julius 27. Egy panamai távirat jelenti, hogy a fölkelők tegnap reggel heves támadást intéztek a város ellen. Colonból érkezett távirat szerint a kormány csapataiból 500 ember elesett vagy megsebesült. A lázadók veszteségei is igen nagyok. A kórházak tele vannak sebesültekkel. Néhány sebesültet Colonba vittek. Tegnap Colonból Panamába külön vonat ment segédcsapatokkal. Kingstownból (Jamaika) jelenti egy távirat: A Leander angol hadihajó 90 embert szállitott partra a panamai konzulok védelmére. Egy ujabb kingstowni távirat szerint a fölkelők ma reggel ismét megtámadták a várost.

New-York, julius 27. (Saját tud. táv.) Egy ujabb panamai távirat azt jelenti, hogy a panamai kerületben a fölkelők megadták magukat.

Fokföldi birek.

Fokváros, julius 57. (Saját tud. táv. A kormány ma nyujtotta he a fokföldi parlamentben azt a törvényjavaslatot, a mely szerint a lázadók rendkivüli biróság elé állitandók. A hadi jogra vonatkozó szavazásnál a kormány javaslata mellett 45-en, ellene 41-en szavaztak. Schreiner volt miniszterelnök, Salamon volt főügyész és három más németalföldi parlamenti tag a többséggel szavazott.

Az indiai éhinség.

London, jul. 27. (Saját tud. távirata.) Az alsóház tegnapi ülésén Hamilton indiai miniszter, az indiai költségvetés ismertetése kapcsán bejelentette, hogy előkészületeket tett 3 milió fontnyi kölcsön kibocsátására, a mely nézete szerint október végéig elegendő lesz az indiai éhinség okozta tulkiadások fedezésére.

KÖZGAZDASAG.

Magyar mozdonyok és kocsik Szerbiába.

Belgrádi konzulátusnak junius havi jelentése felemliti, hogy a szerb kir. államvasutak igazgatósága átvette a 10 tehervonati és 4 gyorsvonati mozdonyt, melyeket az aradi vaggongyártól rendelt. Egyben a nevezett gyárnál nagyobb számu vaggonokat rendelt.

Magyar pénzintézetek Bulgáriában. Philippopolból irják, hogy a szófiai Kereskedelmi bank, melyet egy magyar pénzintézet létesitett, az ottani piaczon sikeres tevékenységet fejt ki; előzékeny modorával, az üzletek pontos lebonyolitásával, a költségek és kamatok mérsékelt számitásával csakhamar megkedveltette magát; ehez képest Philippopolban azt óhajtanák, hogy ott is létesülne a nevezett banknak egy fiókja, vagy valamely más magyar pénzintézet létesitene ilyen bankot, mivel kivitelünknek Keletruméliában jelentékeny érdekei vannak. A szóban levő vállalatnak tág tere nyilnék, ha a kiviteli czégeknek a delcredere elvállalása és az ottani ügynökökről és kereskedőkről nyujtott megbizható értesitések által megkönnyitené a piacz foglalást.

Összehasonlitó trágyázási kisérletek kainittal és 40%-os klórkálival. Ujabban a stasefurti káliszindikatus által forgalomba hozott 40%-os kálitrágyában tudvalévőleg olcsóbban vásároltatik 1 kr. káli mint a kainitban, mert háromszor annyi kálit tartalmazván, mint a kainit a szállitási költség jóval kisebb lesz és ez teszi olcsóbbá a 40%-os kálitrágyát. Másrészt a 40%-os kálitrágya előnye még az is, hogy nagyon megkönnyebbiti a vele járó munkát, mert kerek 10,000 q. kainit helyett csak 3100 q. 40%-os kálitrágyát kell a vasutnál berakni és haza fuvarozni. Ezáltal takarékoskodunk emberi és állati erőben. A kiszórás is háromszor oly gyorsan végezhető, ami szintén pénz és időbeli megtakaritással jár, szóval annyi előnyt rejt magában, hogy érdemes kétféle kálitrágya viszonlagos értékét és hatását kisérletek utján kideriteni.

A német gazdasági egylet felhivására H. v. Bismarck Antonshofban is végzett a kainittal és a 40%-ok kálitrágyával összehasonlitó műtrágyázási kisérleteket és pedig czukorrépával, tavaszi buzával, lóbabbal, zabbal, borsóval és burgonyával tözeges területen.

A czukorrépa a fagytól igen sokat szenvedett és a kisérlet meghiusult, ami annyiban is sajnálatos, mert érdekes lett volna konstatálni, hogy vajjon az egyik vagy másik kálitrágya kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolja-e a czukortartalmat.

Hogy a klórkálium a terméseket jobban fokozná, mint a kainit, abban kisérlettevő már a priori kételkedik, vagyis nem hiszi, hogy az esetben, ha mindkét kálitrágyából egyenlő mennyiségü káli adatik, hogy akkor a termésfokozások közt különbség volna és ha mégis állana elő differenczia, a 40%-os klórkáli javára, akkor az nem annyira a kálitartalma, mint inkább az által éretnék el, hogy a talajt nem kérgesiti el, nem teszi kötöttebbé, a miért is a talaj legjárhatóbb marad.

A burgonyánál ezen kisérletnél a termés hozamban nem volt eltérés az egyik vagy másik kálitrágya javára; a keményitő tartalomban is csekély volt az eltérés, mert a 40%-os kálitrágyával ellátott burgonyában 16% a kainittal trágyázottaban 16.4% volt a keményitő.

A többi növényeknél a kisérlet eredménye a következő volt:

Növény neve:		
Stube tavaszi buzája	250	kg.
Ugyanaz	71½	»
Lóbab	250	»
Ugyanaz	71½	»
Lunnebirgi zab	250	»
Ugyanaz	71½	»
Cimbal Imperial árpája	250	»
Ugyanaz	71½	»

trágyázása morgenenkint	magtermés morgenenkint
Kainit	1050 kg.
40%-os klórkáli	1000 »
Kainit	1268 »
40%-os klórkáli	1300 »
Kainit	1650 »
40%-os klórkáli	1652 »
Kainit	1124 »
40%-os klórkáli	1090 «

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, julius 26.

Buza októberre	7.54
Buza juniusra	7.87
Uj tengeri	6.08
Rozs okt.	6.70
Zab okt.	5.19
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, julius 26.

Osztrák hitel	668.50
Magyar hitel	690.—
Államvasut	659 25
Rimamurányi	517.—
Magyar jelzálog	426.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. julius 26-án.

Magyar aranyjáradék 4%	96.—
Magyar koronajáradék	90.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100 50
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.60
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	90.50
Magyar földtehermentesitési kötvény	98.30
Italmérési jog megváltási kötvény	92.50
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	158.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	138.50
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	97.50
Osztrák járadék papirban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	96.25
Osztrák járadék aranyban	96.75
Osztrák korona járadék	134.50
Osztrák államsorsjegyek	17.—
Osztrák magyar bankrészvény	689.50
Magyar hitelbankrészvény	668.—
Osztrák hitelintézet részvény	96.75
Párisi vista	19.31
20 frankos arany (Napoleond'or)	118.50
Németbirodalmi márka	242.90
London vista	23.72
20 márkás arany	

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A FÉLIX GYÓGYFÜRDŐBEN

folyó évi julius hó 29-én, vasárnap

FÉNYES

ANNA-BÁLT

rendezünk

BELÉPTI-DIJ NÉLKÜL.

Kezdete este 6 órakor.

A zenét a **vásárhelyi Béla** czigány zenekara fogja szolgáltatni.

Jó ételekről és italokról gondoskodva lesz.

Éjjel 2 órakor külön vonat.

Tisztelettel

A fürdőkezelőség.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.